

**Készült az ORTT
Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézete
megbízásából**

**Elemzés a médiaszabályozó hatóságok munkájáról,
valamint a nemzetközi audiovizuális szabályozás irányairól
2007. augusztus**

Készítette:

Dr. Nyakas Levente

**Elemzés a médiaszabályozó hatóságok munkájáról, valamint
a nemzetközi audiovizuális szabályozás irányairól
(2007. augusztus)**

készítette:

Dr. Nyakas Levente

I.

A médiaszabályozás egészét és a médiaszabályozó hatóságok működését érintő általános kérdések

1. A 2Ghz-es frekvenciasávok bizottsági elosztásának kérdése mobil műholdas szolgáltatások részére – EU frekvenciapolitikája

Az Európai Bizottság 2007. augusztus 22-én javaslatot tett¹ (Javaslat) a tagállamok számára arra vonatkozóan, milyen legyen azon vállalkozások kiválasztásának módja, amelyek műholdról mobiltelefonra biztosított szolgáltatásokat kívánnak nyújtani a fogyasztók számára – az eljárás módját pedig úgy jellemezte, mint „ami inkább egy szépségversenyhez hasonló, semmint aukcióhoz”.

Viviane Reding, információs társadalomért felelős biztos kijelentette: „Az egész Európára kiterjedő mobil műholdas szolgáltatásokban rejlő lehetőségek hatalmasak – gondoljunk csak a mobil televízióra, vagy a mindenki számára hozzáférhető szélessávra, a köz védelmére, vagy a katasztrófa elhárításra. A mobil műholdas szolgáltatások kiválasztására irányuló bizottsági javaslat kellő magabiztosságot ad majd az iparág szereplői számára az EU valamennyi állampolgárának érdekét szolgáló szolgáltatásokba irányuló befektetésekhez. Mindezekon túl a javaslat – az EU távolabbi területei lefedettségének javításával - segít majd áthidalni a jelenleg még meglévő digitális megosztottságot.”

Robert Brumley, a TerreStar Global² vezérigazgatója, örömmel fogadta a Bizottság döntését, mondván: „Reding biztos és munkatársai nagyon fontos döntést fogadtak el, amely lehetővé teszi majd Európa számára, hogy megerősítse vezető szerepét a világban, a következő generációs mobil műholdas szolgáltatások terén. Reding biztos óriási magabiztosságról tett tanúbizonyságot ennek a javaslatnak a kidolgozásában és elfogadtatásában, én pedig teljes szívemből egyetértek vele abban, hogy a javaslat – a távolabbi területek lefedettségének javításával - segíti majd a digitális megosztottság áthidalását, növeli majd a köz biztonságát, és segíti a katasztrófavédelem munkáját”.

A Terrestrial Global kijelentette, hogy „már tervezi az első, földfelszíni kommunikációs hálózattal integrált következő generációs mobil műhold megépítését, tulajdonlását és működtetését, amely általános hozzáférést és egyénre szabott alkalmazásokat biztosít majd Európa egészén a hagyományos vezeték nélküli eszközökön keresztül”.

A Bizottság által tett javaslatot az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak kell elfogadnia.

¹ Javaslat a mobil műholdas szolgáltatásokat nyújtó rendszerek kiválasztásáról és engedélyezéséről Brüsszel, 22.8.2007, COM(2007) 480 végleges

² A TerreStar Global magát Európa elsőszámú IP alapú – műholdas és földi rendszerekkel integrált – mobil távközlési hálózatának mondja.

Az EU távközlési politikáján belül elhelyezkedő **frekvenciapolitikára** (*radio spectrum policy*), annak változásaira külön figyelmet fordítunk elemzéseinkben, mivel a frekvenciagazdálkodás módja nagymértékben befolyásolhatja az audiovizuális ágazatot, amennyiben az az utóbbi által használt frekvenciasávokat is érinti. A kilátások ebbe az irányba mutatnak. Legutóbb³ a mobil televíziózásról és annak spektrumszükségletéről beszéltünk, valamint ezek európai frekvenciagazdálkodásra gyakorolt hatásait elemeztük. Ott arra jutottunk, hogy az EU nyíltan teret enged a mobil lobby érdekeinek, azaz az uniós frekvenciagazdálkodást lényegében az ő érdekeiknek megfelelően alakítja ki. Ennek egyik látható jele és meghatározó mozzanata, hogy a Bizottság kiáll a mobil cégek plusz frekvenciakapacitáshoz jutása mellett, ezáltal támogatva azt, hogy belépjenek új piacokra (műsorszórás és -szolgáltatás, szélessáv) is. Amint arról a korábbiakban szintén szóltunk, ezt a támogatást különböző spektrumtartományokban adja meg számukra, így ezt tervezi a műsorszórási célúakban is a jövőben. Arról is beszéltünk ugyanakkor, hogy a Bizottságnak a mobil cégek érdekei iránt mutatott feltétlen magatartása ellentmondást hordoz magában, hiszen egyrészt egyedi iparági érdekeket szolgál ki, ráadásul a bevezetni tervezett frekvencialiberalizációval ellentétesen teszi mindezt, hiszen utóbbi éppen szűkös forrásokhoz való szabad, piac által diktált hozzáférést kívánja biztosítani. Jelen esetben ugyanakkor azt figyelhetjük meg, hogy a Bizottság kifejezetten a mobil cégek számára készít elő, egységesít uniós szinten frekvenciasávokat, azaz úgy tűnik: a verseny kizárt ezekért a sávokért.

A 2 GHz-es frekvenciasávok mobil műholdas szolgáltatások (MSS) nyújtásának biztosítása is a fenti folyamatba illik bele, és abban az első jelentős lépésnek tekinthető. Ennek a bizottsági javaslatnak az előzménye 2007. február 14-én kelt bizottsági határozat (Határozat),⁴ melyben az információs társadalomért felelős uniós biztos, Viviane Reding arra kötelezte a tagállamokat, hogy 2007. július 1-jéig szabadítsanak fel két frekvenciasávot a két gigahertzes tartományban (1980-tól 2010 MHz-ig és 2170-től 2200 MHz-ig) a mobil műholdas szolgáltatásokat (MSS) biztosító rendszerek számára. Az egységesítést célzó Határozat (3) preambulumbekzdésében megjelöli a sávok felszabadításának célját is, melyek között ott találhatjuk a műsorszórást is (továbbá: az internet-hozzáférést, a multimédiás szolgáltatásokat, a közvédelmet, a katasztrófa-elhárítást). Látható tehát, hogy audiovizuális tartalomszolgáltatás igen nagy részét képezi a frekvenciasávok tervezett felhasználásának. A két új sávot állítólag a Nemzetközi Távközlési Unió ([International Telecommunication Union, ITU](#)) 1992-es döntését követően eddig gyakorlatilag egyik tagállam sem használta. Az iparág főbb szereplői fel is szólaltak emiatt egy 2007. márciusa és májusa között tartott konzultációs eljárás. A konzultáció alatt ismét világossá vált, hogy a frekvenciasávok használatáért egyik oldalról a tartalomszolgáltatást nyújtani kívánók versengenének, így például televízióállomások és hálózati szolgáltatók, azaz távközlési cégek. Másrészt volt érdeklődés új piaci szereplők, és más hálózati szolgáltatók részéről is, akik a frekvenciát a mobil hálózatok lefedettségében jelenleg meglévő hiányosságok megszüntetésére, és különösen a megbízható és mindenkor elérhető segélyhívó szolgáltatások biztosítására kívánják alkalmazni. Ezt követően bocsátotta ki a Bizottság 2007. augusztus 22-én a mobil műholdas szolgáltatásokat biztosító rendszerek kiválasztásának és engedélyezésének eljárás módjára tett Javaslatát.

³ Ld. Elemzés (2007. július)

⁴ A Bizottság Határozata (2007. február 14.) a rádióspektrum 2 GHz-es frekvenciasávjainak a mobil műholdas szolgáltatásokat nyújtó rendszerek megvalósítására történő harmonizált felhasználásáról (2007/98/EK)

A Javaslatban foglalt **frekvenciaelosztási rendszert** érdemes közelebbről megvizsgálnunk, és összevetni azt a hagyományos műsorszolgáltatási célú frekvenciák pályáztatásával, mivel igen érdekes eredményre jutunk. A Javaslat preambulumban „a műholdas szolgáltatások és spektrum pán-európai engedélyezésének szükségességé”-nek indokai között olvashatjuk többek között, hogy „a műholdas távközlés jellegénél fogva átlépi a nemzeti határokat és mint ilyen a tisztán nemzeti szabályozás helyett inkább nemzetközi vagy regionális szabályozás alá tartozik”. Ez a megállapítás több szempontból is érdekes. Egyrészt azért, mert távközlési oldalról fogja meg az engedélyezés kérdését, nem pedig tartalom oldalról, holott a kapacitásbővítés nagy részben audiovizuális tartalomszolgáltatások átvitelét szolgálná műholdas platformon. Ennek engedélyezése pedig, mivel médiapolitikai kérdés, alapvetően tagállami hatáskör. Másrészt azért furcsa ez a megállapítás, mert nemzetközi, azaz uniós ágazati irányelv (TVWF irányelv) már rendezi ennek kérdését, megállapítva a közös joghatósági és egyéb más minimumszabályokat, és ezen belül a tagállamoknak hagyva az ilyen típusú szolgáltatások engedélyezését.

Az érzékelhető, hogy ezt az **ellentmondást** a Bizottság egyrészt a konvergenciára hivatkozással próbálja feloldani, összemossa a távközlési szolgáltatásokat a tartalomszolgáltatásokkal. Másrészt a hagyományos rezsimre, azaz a külön tagállami engedélyezésre történő hivatkozással a belső piac felaprózódásának veszélyérét vetíti előre. A Bizottság Javaslatát egyébként rögzíti a fent említett tényeket, nevezetesen, hogy a Rádióspektrum-határozat és a 2007/98/EK határozat nem terjed ki a spektrumkijelölésre és a rádiófrekvenciák használati jogainak odaítélésére vonatkozó eljárásokra. Sőt azt is hozzáteszi, hogy „az elektronikus hírközlő hálózatok és az elektronikus hírközlési szolgáltatások engedélyezéséről szóló, 2002. március 7-i 2002/20/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (engedélyezési irányelv) 8. cikkének kivételével a mobil műholdas rendszer-üzemeltetőket az elektronikus hírközlésre vonatkozó meglévő európai uniós keretszabályozás alapján nemzeti szinten választják ki és engedélyezik.” Mindezek ellenére, a jelzett indokok alapján, az eltérő tagállami „engedélyezési megközelítések konzisztenciájának biztosítása érdekében a spektrum szinkronizált kijelölésére és a harmonizált engedélyezési feltételekre vonatkozó rendelkezéseket közösségi szinten kell meghatározni, a közösségi joggal összeegyeztethető egyedi nemzeti feltételek sérelme nélkül.” Azaz az Engedélyezési irányelv 8. cikkére alapozva a közösségi és nemzeti érdekek összeegyeztetését úgy oldaná meg a Bizottság, hogy a közösségi érdekeket a tagállamiak fölé helyezi.

Az **eljárást** részleteiben vizsgálva a következőt láthatjuk. Az eljárás a 2 GHz-es frekvencia használatára jogosultak körének meghatározására (kiválasztására) és engedélyezésére irányul. A Javaslat személyi hatálya a „mobil műholdas rendszer-üzemeltetők”-re terjed ki, tárgyi hatálya pedig kiválasztási és engedélyezési eljárásukra vonatkozik. Az eljárás így alapvetően két szakaszra bomlik a kiválasztási eljárásra (első és második kiválasztási szakasz), mely közösségi eljárás, és az engedélyezési eljárás, mely tagállami szinten zajlik.

A Javaslat szerint az uniós **kiválasztási szakasz** egy összehasonlító eljárás, azaz egymással versengő pályázók közül választana a Bizottság. Ennek megfelelően a Bizottság határozná meg a frekvenciasávokat, a kiválasztott pályázóknak kiosztandó spektrum mennyiségét; az összehasonlító kiválasztási eljárás részletes követelményeit; a pályázatban szerepeltetendő adatokat és dokumentumokat; illetve azokat a feltételeket, amelyek alapján a pályázatokra vonatkozó információk nyilvánosságra hozhatók. A tényleges kiválasztás szakaszát megelőzi egy igényfelmérés (**pályázók elfogadhatósága**), amelyben az EU-ban székhellyel rendelkező pályázók spektrumigényükről tájékoztatják a Bizottságot, valamint szolgáltatják a szükséges adatokat. A beérkezett információk alapján a Bizottság dönt a pályázók befogadásáról, és

nyilvánosságra hozza listájukat. Az eljárás ezen része lényegében a pályázók formai vizsgálatnak felel meg. Csak ezt követően vizsgálja meg a Bizottság, hogy alkalmasak-e műszaki és kereskedelmi szempontból a pályázók, azaz tartalmilag értékeli az általuk benyújtott anyagokat. Amennyiben igen, akkor a Bizottság azt vizsgálja tovább, hogy a pályázói igények találkoznak-e az általa kiosztandó spektrum mennyiségével. Ha előbbiek nem haladják meg utóbbiakat, akkor itt lezárul a kiválasztási szakasz, mivel valamennyi alkalmas pályázót **kiválasztja és meghatározza** azokat a **frekvenciákat**, amelyeket az egyes kiválasztott pályázók az egyes tagállamokban a mobil műholdas rendszer üzemeltetéséhez használhatnak. Ha viszont az első kiválasztási szakaszban elfogadott alkalmas pályázók által igényelt spektrumra vonatkozó egyesített pályázat meghaladja a Bizottság által meghatározott spektrum mennyiségét, a Bizottság további szempontoknak megfelelően választja ki az alkalmas pályázókat. Tehát ez nevezhető az igazi verseny-szakasznak, melyben olyan értékelési szempontok kerülnek elő, mint a fogyasztói és versenyelőnyök; a spektrumhatékonyság; a pán-európai földrajzi lefedettség; a közérdekű politikai célkitűzések. Mindehhez még azt is hozzáteszi a Javaslat, hogy a mobil műholdas rendszerek hitelességét és megvalósíthatóságát e kiválasztási fázis során végig figyelembe kell venni. A bizottsági eljárás **határozathozattal** zárul, mely határozat tartalmazza a kiválasztott pályázókat, valamint azokat a frekvenciákat, amelyeket a nyertesek az egyes tagállamokban használhatnak.

A második szakasz az **engedélyezés** már tagállami hatáskör, amely a Javaslat szerint tartalmában annyit jelent, hogy a tagállami hatóságoknak a kiválasztott pályázók részére minden szükséges engedélyt meg kell adniuk tevékenységük végzéséhez. Ezen túl a hatóságoknak ellenőrizniük kell, hogy az adott frekvenciát műholdas rendszerekhez használják-e, illetőleg teljesítik-e a műszaki és gazdasági feltételeket, valamint, ha második szakaszra került sor, akkor az ott meghatározott többletfeltételeket. Kötelessége továbbá a tagállamoknak évente beszámolniuk a bizottság felé.

A Javaslat által felvázolt eljárás kivesz minden tényleges döntési jogkört a tagállamok kezéből, a tagállami engedélyezés pusztán egy formalitás már az egész rendszerben. A Bizottság tehát át kívánja venni a tagállamok szerepét a frekvenciák pályáztatásának ügyét a tartalomszolgáltatások terén is. Ez abból látszik plasztikusan, hogy a kiválasztási szakasz minden olyan elemet tartalmaz, rendelkezik minden olyan jellemzővel, amellyel jelenleg a földfelszíni műsorszolgáltatási jogosultságok pályáztatása. Azaz nem egy liberalizált piacot jellemző aukciós vagy sorrend tartó (*first come first serve*) eljárásról van szó, hanem egy „szépségverseny” típusú pályázati eljárás leírását láthatjuk, azaz a tagállami modell közösségi szintre történő exportálását. Ez a modell a kiválasztási eljárás sok elemében mutatható ki. Így például már abban, hogy a pályázóknak maximálisan biztosítania kell a pályáztatót arról, hogy az általa használni kívánt frekvencián gazdaságilag életképes vállalkozást fog üzemeltetni. Ez az elem a hagyományos pályáztatási rendszerbe a frekvencia szűkös forrás jellege miatt került bele, és egyben kifejezi a frekvencia ebből eredő kiemelkedő értékét a távközlési piacon. Ugyanilyen a szépségverseny típusú pályáztatásra jellemző elemeknek tekinthetők a második kiválasztási szakaszban meghatározott követelmények is, mely – akár a műsorszolgáltatási jogosultságok pályáztatásánál – fogyasztói előnyök mérlegelésére ad lehetőséget. De ami még inkább erősíti a tagállami modell közösségi szintre történő adaptációját, az az ún. közérdekű politikai célkitűzések feltétel alkalmazása. Ez az, ami tagállami szinten – a gazdasági szempontokon túl – jelentheti különböző médiapolitikai megfontolások (közszolgálati vállalkozások, kulturális célkitűzések, pluralizmus megvalósítása, hazai filmipar támogatása) érvényesítését is.

A felsorolt jellemzők, valamint a javasolt pályáztatás egésze azért elgondolkodtató, mert számunkra arról szól, hogy a Bizottság formai oldalról miként kívánja megkerülni a hatályos szabályozást. A megkerülés abban áll, hogy ténylegesen a kiválasztási szakasz (pályáztatás) jelenti adott tartalomszolgáltatás piacra lépésének engedélyezést, a tagállami engedélyezési szakasz pedig csupán névleges, hiszen megtagadó vagy a bizottsági határozattal ellentétes döntést nem tartalmazhat. Tartalmilag tehát az engedélyezést a Javaslat kiüresíti. A Bizottság kerül ezáltal olyan pozícióba, amelyben eddig a tagállam volt, azaz: szűkös forrást oszt el egymással versengő vállalkozások között, ugyanolyan eljárással, mint ezt eddig a tagállamok tették.

Amennyiben ez a bizottsági javaslat így kerül elfogadásra az a jövőre nézve jelentős fordulatot hoz az európai audiovizuális politikában is, még hozzá a piacralépés feltételeinek meghatározása terén. Ugyanis a jelenleg javaslat formájában lévő dokumentum elfogadása jogalapot teremt, mintát nyújt egy jövőbeni olyan frekvenciagazdálkodáshoz, melyben az Európai Bizottság rendelkezik a tagállamok frekvenciakincsével oly módon, hogy átveszi a médiapolitikai döntések meghozatalának jogosítványát is. A Bizottsági beavatkozás jogalapját a mobil szolgáltatások határon átnyúló természete alapozta meg, és az ilyen audiovizuális szolgáltatások piacra lépésének esetében akár „közérdekű politikai célkitűzések”-et is érvényesíthet. A jövőben, amint ez korábbi elemzésünkben bemutattuk, a mobil szolgáltatások számára újabb frekvenciasávokat kíván összehangolni a bizottság, ezek között szerepelnek földfelszíni sávok is. Ezek a sávok a Bizottság, és a mobil lobbiszerint a digitális átállás eredményeként „felszabaduló” kapacitások lennének.

2. Az Európa Tanács véleménye az Internet Irányító Fórum 2007. novemberi ülésére – internet és szabályozás

Az Európa Tanács elküldte véleményét a soron következő, 2007. november 12-e és 15-e között Rio de Janeiro-ban megrendezésre kerülő Internet Irányító Fórumra (Internet Governance Forum).⁵ A Tanács az internet közszolgálati értékét hangsúlyozza, s a felhasználók jogait, de különösen a szólásszabadsághoz és a biztonsághoz való jogát helyezi előtérbe. A Tanács vezető szerepet vállal az internetes bűnözés elleni harcban, intézkedései a cyber bűnözés, a terrorizmus, a gyermekek szexuális kizsákmányolása és a hamisított gyógyszerek kereskedelme ellen irányulnak.

Az Internet Irányító Fórum (Internet Governance Forum - **IGF**) az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), valamint az Nemzetközi Távközlési Egyesület (ITU)⁶ által közösen létrehozott Információs Társadalom Világtalálkozó (World Summit on Information Society - WSIS) következményeként életre hívott vitafórum. A WSIS tuniszi találkozója napirendjének⁷ (Tunis Agenda) 67. szakasza úgy fogalmaz, hogy az ENSZ főtitkárának össze kell hívnia egy új fórumot, mely azt szolgálja, hogy a területen érintett valamennyi szereplő részt tudjon venni az internetet érintő politikai vitában. Ez tulajdonképpen maga az IGF, melyet WSIS második szakaszát jelentő tuniszi találkozót követően 2006 második negyedében hívtak össze először Athénban. A Tuniszi Napirend (72. szakasz) rögzíti az IGF főbb feladatait is.

A napirendben rögzített feladatok, de magának a **fórumnak a létrehozása** is azt kommunikálja, hogy egy alapvetően szabadon, azaz állami beavatkozás nélkül kifejlődött globális kommunikációs hálózat jelenleg oda érkezett a fejlődésben, ahol valamilyen szintű összefogásra van szükség ahhoz, hogy a jövőben – a véleménynyilvánítás szabadságának biztosítása mellett – viszonylag kiszámítható mederbe terelje a hálózat használatát, az azon folytatott kommunikációt. Azt is mondhatjuk, hogy mára már rendelkezünk elegendő tapasztalattal arról, hogy azonosíthassuk azokat a problémákat, melyek a hálózat használata során kerültek felszínre. A megoldandó problémák általános jellemzője, hogy lokálisan nem kezelhetők, azaz az állam egymaga nem képes védelmet nyújtani állampolgárai számára, amint ez a világháló elterjedését megelőzően természetes volt az audiovizuális tartalmakat hálózatok lokalitásából következően. Az internet globális jellegéből eredő problémákra csak globális válaszokat lehet adni, ezért próbál az ENSZ mint világszervezet reagálni az interneten folytatott tevékenységekkel kapcsolatos tapasztalatokra úgy, hogy bevonja a vitába az érdekelt felek mindegyikét. A helyzet ugyanakkor önmagában egy paradoxon, hiszen noha a problémák globálisak, ugyanakkor minél nagyobb egy szervezet, és minél több szereplőt kíván bevonni, annál inkább kérdőjelezhető meg hatékonysága úgy a konszenzusteremtés, mint a konszenzus eredményének a végrehajtása terén.

⁵ Building a Free and Safe Internet, Council of Europe Submission to the internet Governance Forum (Rio de Janeiro, Brazil, 12 to 15 November 2007), Strasbourg, 10 August 2007

⁶ Nemzetközi Távközlési Egyesület (International Telecommunication Union – ITU) és 1947-ben vált az ENSZ szakosított intézményévé. Forrás: <http://www.menszt.hu/magyar/szerv-szako-tavk.htm>

⁷ Ld. http://www.itu.int/wsis/documents/doc_multi.asp?lang=en&id=2267|0

Az IGF által, az internet-kormányzásra (*internet governance*) elfogadott **munkafogalom** is ezt a globális egyeztetési fórumot próbálja kifejezni, nevezetesen, hogy az a kormányzatok, a magánszektor és civil társadalom által, az internet fejlődésének és használatának formálására, szerepüknek megfelelően kialakított és alkalmazott, közös elvek, normák, szabályok, döntéshozatali eljárások összessége.⁸ Látható tehát, hogy a kormányzás lényegében különböző szintű, azaz egyes résztvevők oldalán jelentkező normarendszert, eljárást, ügykezelést, szabályozást takar. A célja ennek az együttműködésnek az internet fenntarthatóságának, erősségének, biztonságának, stabilitásának és fejlődésének megerősítése, másrészt pedig a globális cselekvéshez szükséges diskurzus megerősítése. A mandátumban foglalt célok egy jó része a fejlődő országok segítségét célozza, mint például az internet elérhetőségére és megengedhetőségének elősegítésére vonatkozó cél. A másik része a tapasztalatok cseréjére, illetve az egyes eredmények hatékonyabb felhasználására koncentrálnak. Természetesen ezek mellett fő cél, hogy a mindennapi, az internet-használatból illetve az azzal való visszaélésekből eredő problémákat megoldja.

Ha a globalitás problémáját az **ET** oldaláról nézzük, akkor azt a megállapítást tehetjük, hogy az ET az ENSZ-hez képest egy regionális szervezet, amely az internet globalitása miatt nem alkalmas globális kérdések megválaszolására, ugyanakkor 47 tagállamot tömörít (800 millió ember), ami azt jelenti, hogy az eddig ezen a területen folytatott tevékenysége mértékadó lehet az IGF számára, és nemzetközi szervezet révén sok tapasztalata van már ezen a területen a jelentkező problémák kezelésére. Az ET alapvetően a már meglévő, generális problémákat kezelő egyezményeinek az internetre történő alkalmazásával, másrészt kifejezetten az információs társadalom kihívásaira adott speciális válaszokkal alakította eddigi gyakorlatát (pl. az ET Egyezmény a Számítógépes Bűnözésről – Cybercrime Convention).

A jelenlegi **javaslatai** is alapvetően az emberi jogok, azon belül is a kifejezés szabadságának védelméről, annak szűk keretek közötti korlátozhatóságából indul ki. Az internet nyitottsága, a határokat átlépő kommunikáció támogatása mellett az internetnek azt az aspektusát emeli ki, mely a polgárok részvételét biztosítja a demokratikus társadalmi folyamatokban, azaz: befolyással tudnak lenni döntésekre, alapvető jogok sérelme esetén pedig megfelelő válaszokat tudnak adni.

Az internet mint a **demokratikus társadalmi folyamatokban való részvétel** eszköze egyre inkább összekötődik a hagyományos közszolgálati média fogalmával. Ennek oka az, hogy a hagyományos közszolgálati médiumok alapvető missziója éppen ez, azaz a társadalom bekapcsolása a közügyek megvitatásába. Másik oldalról pedig az internet elterjedése, és fejlődése olyan lehetőségeket hozott magával és eszközöket teremtett meg, melyek elősegítheti az egyén aktív részvételét a társadalmi folyamatokban. Az ET Javaslatát ezt úgy fogalmazza meg, mint az internetben rejlő olyan potenciált, mely alkalmas a közjó szolgálatára. Az internet közszolgálati értékével egyébként korábbi elemzésünkben foglalkoztunk⁹ éppen az internet-kormányzással kapcsolatban, amikor is két ET szakértő (Nissen, Jakubowicz) előadását vizsgáltuk meg ebben a témában. Az ET jelenlegi javaslatában így a szakértők által képviselt koncepció szerepel. A javaslatból kiemelendő, hogy a hagyományos közszolgálati média sikeres belépését az internetes közegbe abban látja, ha korábbi imidzsét felhasználva a „megbízhatóság szigeteinek” (*islands of trust*) szerepét

⁸ The development and application by Governments, the private sector and civil society, in their respective roles, of shared principles, norms, rules, decision-making procedures, and programmes that shape the evolution and use of the internet

⁹ Ld. Elemzés (2007. május)

vállalná magára. Ez azt jelenti, hogy a számtalan és váltakozó megbízhatóságú információt kínáló internetes környezetben a közszolgálat mértékadó információkkal szolgálna, azaz egyfajta hitelesítő helye lehetne az információknak. E szerepével a közszolgálat hozzájárulhatna az internet megbízhatóságának megerősítéséhez, másrészt pedig a közszolgálat biztonságos felhasználói teret is nyújtana az internetezőknak. Természetesen az internet megbízhatóságának és biztonságának tekintetében nem feltétlenül csak a közszolgálati médiára kell gondolnunk, hanem – tágabban értelmezve a közszolgálati fogalmat az információs társadalomban – az állami hatóságokra is. Jakubowicz említett előadásában is erről a tágabb értelemben vett közszolgálati fogalomról beszél, melyben az infokommunikáció jelen van az állami intézményrendszer valamennyi szintjén.

Az internet **biztonságos** használatával kapcsolatban az ET javaslata egyrészt megállapítja, hogy a felhasználók jogosultak elvárni az internetről egy meghatározott szintű biztonságot. Ezzel kapcsolatban kiemeli, hogy noha sokfajta szereplőhöz fordulhatunk ezen jogosultságunk érvényesítése miatt, ugyanakkor a végső fórum maga az állam lesz, hiszen amit a piac nem tud megoldani, ott helye van állami beavatkozásnak. Az ET-t alkotó államok éppen ezért különböző egyezményeket léptettek életbe, hogy az internetet egy szabad és megbízható térré tegyék. Ide kell sorolni a már említett és 2001-ben elfogadott ET Egyezményt a Számítógépes (vagy Számítástechnikai) Bűnözésről (Cybercrime Convention). Ennek az egyezménynek 2003-ban az ET elfogadta kiegészítő jegyzőkönyvét is, mely a számítógépes rendszereken keresztül elkövetett rasszista és idegengyűlölő cselekmények büntetéséről szól. Ezzel kapcsolatban a Javaslattal megállapítja, hogy egy szilárd jogi bázis és ehhez kapcsolódó hatékony jogérvényesítés az, ami garantálhatja a számítógéppel elkövetett bűncselekmények elleni sikeres fellépést, és egyben biztosítani tudja a védelmet mindennapi felhasználó számára azok ellen, akik visszaélnek az internet használatával. A sikerességhez a nemzeti jogalkotások és gyakorlatok megerősítése, valamint a részes államokban egymással kompatibilis, közös minimum jogi normák lefektetése szükséges. Lényegében ezek a minimumnormák találhatók meg ebben az egyezményben. A friss nemzetközi jogi dokumentumnak mondható a kiskorúak védelmében született, a gyermekek szexuális kizsákmányolásáról és szexuális bántalmazásáról szóló tanácsi egyezmény,¹⁰ ehhez 2007 végétől nyílik lehetőség csatlakozni. Az ET javaslata ide sorolja még az egyének védelméről a személyes adatok gépi feldolgozása során, Strasbourgban, 1981. január 28. napján kelt Egyezményt, valamint a terrorizmus megelőzéséről szóló 2005-ben elfogadott egyezményt. Az előbbi egyezmény az emberek magánszférájának védelmét szolgálja, és egyre inkább előtérbe kerül az internet jelentőségének növekedésével, hiszen a felhasználók online tevékenysége rögzíthető és meghatározatlan ideig tárolható. A felhasználók ugyanakkor nem tudják, hogy milyen jellegű és mennyiségű személyes adatuk kerül tárolásra, és azokat milyen célokra használják fel. A terrorizmussal kapcsolatos egyezmény internet vonatkozásában utóbbi eszközként való használatában értelmezhető.

¹⁰ Council of Europe Convention on the Protection of children against sexual exploitation and sexual abuse